

Een brochure met ideeën en tips over
fijn wonen in het groen

tuingeluk

de eetbare tuin voor mens en dier

Een brochure met ideeën en tips over fijn wonen in het groen

Van harte welkom in de nieuwe wijk Onze Tuinen! In Onze Tuinen hebben we veel aandacht voor de natuur. Kijk maar eens naar de prachtige parken en tuinen in deze duurzame en groene wijk. Wat zou het mooi zijn als ook jouw tuin en die van je buurman duurzaam en groen zijn. Maar hoe pak je dat nou aan? Daar helpen we je graag bij. Samen zorgen we zo voor tuingeluk.

We helpen je op weg naar de tuin of het balkon van jouw dromen

Een tuin waar je kinderen kunnen ravotten? Een plekje buiten waar je fijn kunt ontspannen? Een moestuin om jouw eigen aardbeitjes en boontjes te laten groeien? Of juist een buitenplek waar je bijna niets aan hoeft te doen? Zoveel mensen, zoveel wensen. Belangrijk is dat jouw tuin of balkon een plekje is dat bij je past en waar jij je fijn voelt. Een plekje voor jouw tuingeluk.

Een duurzame, groene tuin: fijn voor jou en de natuur

Dat mensen zich fijn en ontspannen voelen tussen het groen, bomen en planten dus, wist je waarschijnlijk al lang. Maar wist je ook dat groen zorgt voor verkoeling op warme dagen? En dat planten en aarde makkelijk water opnemen? Makkelijker dan stenen? Wel zo fijn met de steeds warmere zomers in Nederland en de steeds vaker voorkomende, flinke regenbuien. Een groene tuin is ook een fijne plek voor dieren en insecten. Een groene tuin hoeft trouwens helemaal niet veel werk te zijn. Dus ook als je niet van tuinieren houdt, is een grote buitenplek mogelijk.

Met een slim tuinontwerp heb je weinig onderhoud, maak je van je tuin een paradijs voor jezelf, insecten, vogels en andere dieren én ben je voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering.

Hoe zo'n tuin eruit kan zien, lees je in deze brochure.

Tuingeluk is een brochure van de ambassadeurs Tuingeluk (oud-bewoners van de Josephwijk die terugkeren in De Tuinen), Alwel, Urban Synergie en Hovenier Verheij.

Inhoudsopgave

06

Geluksfactoren voor tuingeluk

08

Vijf punten voor jouw groene
en duurzame tuin

10

[De eetbare tuin voor mens en dier](#)

30

Je tuin aanleggen: Begin met een plan!

32

Tips en trucs voor leuke, betaalbare tuininrichting

Geluksfactoren voor tuingeluk

Wat maakt een tuin een fijne plek? De ambassadeurs Tuingeluk (oud-bewoners van de Josephwijk die terugkeren naar De Tuinen) benoemden de geluksfactoren voor tuingeluk.

Een fijne tuin is ...

- ... een gevoel van knus, veiligheid en privacy
- ... makkelijk te onderhouden
- ... een plek voor gezelligheid met familie en vrienden
- ... een ruimte om alleen of met je gezin te ontspannen
- ... ruimte om zelf groenten en fruit te laten groeien
- ... een plaats voor insecten, vogels en dieren
- ... een plek waar kinderen kunnen spelen
- ... genieten van de seizoenen
- ... daar waar je moet zijn om te barbecueën
- ... een plek waar jouw ideeën tot leven komen
- ... genieten van de lente- en herfstzon, de schaduw in de zomer en beschutting tegen regen en kou in de herfst en winter

De ambassadeurs Tuingeluk (terugkerende bewoners)

Deze geluksfactoren voor tuingeluk gebruikten we om vier voorbeeldtuinen te ontwerpen.

- 1 De onderhoudsarme en toegankelijke tuin
- 2 De kindvriendelijke en ontspannende tuin
- 3 De eetbare tuin voor mens en dier
- 4 De balkontuin en geveltuin

Vier voorbeelden om jou te inspireren. En om jou goede ideeën te geven voor een mooie tuin of balkon. In deze brochure lees je over de eetbare tuin voor mens en dier. Ook geven we je tips hoe je een tuin aanlegt. En we laten zien wat zo'n tuin ongeveer kost. Je kunt ook onderdelen van de vier voorbeeldtuinen combineren. Met handige tips en weetjes helpen we je verder op weg. Alles wat jou helpt om tot een mooie tuin te komen. Zie je jezelf al zitten in jouw eigen, heerlijke tuin? Dat is tuingeluk!

Ga uit van deze vijf punten en jouw tuin is duurzaam en groen

Een gezellige, sociale én duurzame buurt. Dat is wat De Tuinen gaat worden. In deze wijk vinden bewoners het vanzelfsprekend om samen goed voor de natuur te zorgen. En om de natuur in hun eigen tuin te brengen. Ze zorgen zelf voor een duurzame, groene tuin. Zo'n tuin creëer je door uit te gaan van deze vijf punten:

In een duurzame, groene tuin **bestaat minimaal 50% van de tuin uit plantenborders en gras**. Minder dan 50% is dus betegeld. Heerlijk toch zo'n natuurlijke, groene oase?*

Geen saaie schuttingen als tuinafscheiding in de duurzame, groene tuin. Maar juist **alle ruimte voor hagen of tuinafscheidingen begroeid met klimplanten en plaats voor vogelhuisjes en insectenhôtels**.

Samen met je buren zorg je voor zo'n duurzame, groene erfscheiding. Meteen een mooie manier om elkaar beter te leren kennen.

Verkoeling en schaduw in de zomer en een plek voor vogels en insecten. Daar zorgt een boom voor. Verder haalt een boom ook nog eens CO² uit de lucht en zorgt hij voor zuurstof. **Een duurzame, groene tuin heeft minimaal één boom**.

Hout, stammen, keien, bakstenen, grind. In een duurzame tuin gebruik je vooral **natuurlijke materialen** voor je tuinafscheiding, bestrating en inrichting.

* Alwel stelt als voorwaarde dat minimaal 50% van de tuin bestaat uit plantenborders en gras. Zo gaan we wateroverlast en hittestress tegen en geven we ruimte aan de natuur (biodiversiteit).

Welke plant past bij jou?

In de ontwerpen van de vier voorbeeldtuinen zie je symbolen. De symbolen geven de eigenschappen van de bomen en planten in het ontwerp aan.

Legenda voor beplanting

- Behoudt het blad in de winter
- Zonplant
- Halfschaduwplant
- Schaduwplant
- Eetbaar voor de mens
- Goed voor de vlinders
- Goed voor de bijen (nectar)
- Goed voor de vogels (vruchten en bessen)
- Goed voor de egels
- Geeft vruchten
- Waterplant
- Bloeitijd
- Hoogte beplanting/boom
- Latijnse naam
- Snoeitijd

De eetbare tuin voor mens en dier

Dit is een tuin waar je uit blijft snoepen.

Heel veel planten uit deze tuin geven vruchten of kun je gebruiken als kruiden. Zo bereid je de heerlijkste gerechten uit eigen tuin. De kleine natuurvijver trekt allerlei insecten en dieren aan. Wat denk je van kikkers, watersalamanders en libellen. Of egels en verschillende vogels? In deze tuin vind je veel natuurlijke materialen.

Legenda

Boom

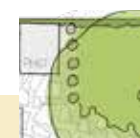
Vijver

Vijverbepanting

Pergola

Robinapalen

Regentonnen

Lage en hoge beplanting

Kliko

Half verharding

Verharding

Lounge stoelen

€ Dit kost deze tuin ongeveer:
 Grondwerk €880,00 + bestrating €1250,00 + beplanting €361,00 + vijver €180,00
 = indicatie kosten **€2671,00**

Planten naast de vijver

- 1 Oost-indische kers - *α. Tropeolum Majus*
- 2 Breed pijlkruid* - *α. Sagittaria Latifolia*
- 3 Snoekkruid - *α. Pontederia Cordata*
- 4 Watermunt - *α. Mentha Aquatica*

* De zoet smakende knolletjes van het pijlkruid kun je eten. Kook ze dan wel even. Ook het jonge blad kun je eten.

Tussen de tegels

- 5 Kruiptijm - *α. Thymus Serpyllum*
- 6 Loop kamille - *α. Chamaemelum Nobile*

1 juni - sep 45cm tijdens bloei

2 aug - okt 40cm na de bloei

3 juni - sep 70cm in het najaar

4 juni - juli 45cm na de bloei

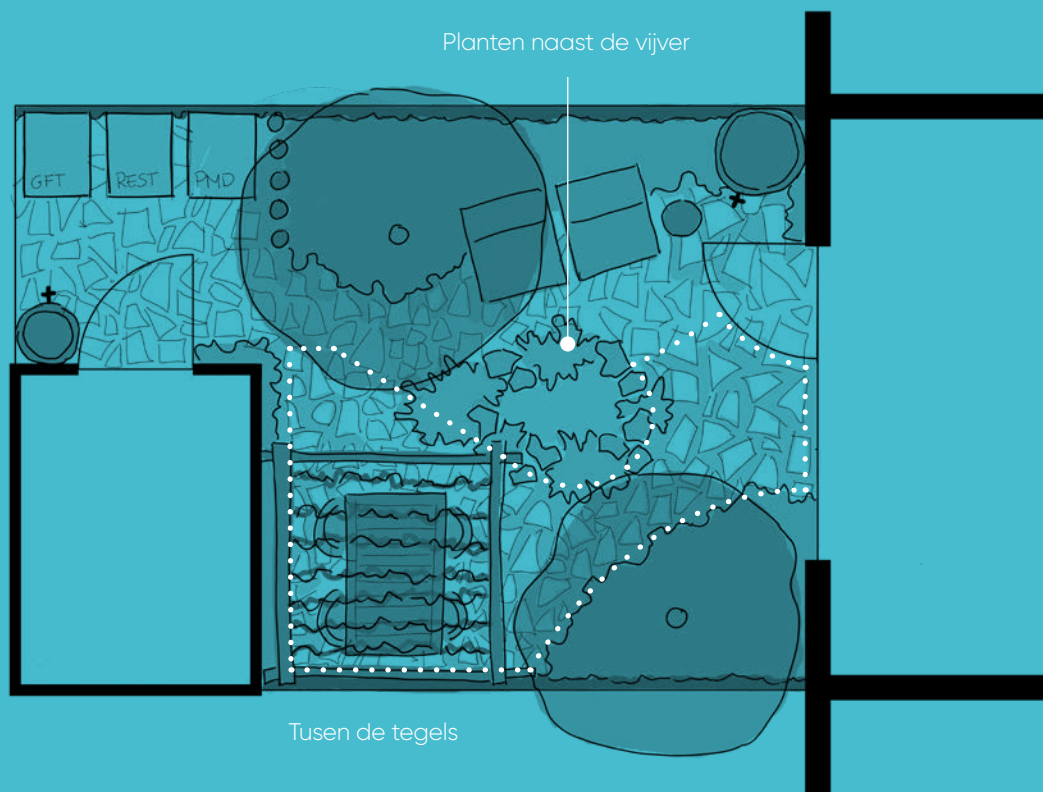

5 mei - juli 5cm als de bloei begint tegelijk met oogst

6 aug - sep 180cm na de bloei in augustus

Plaats in de tuin

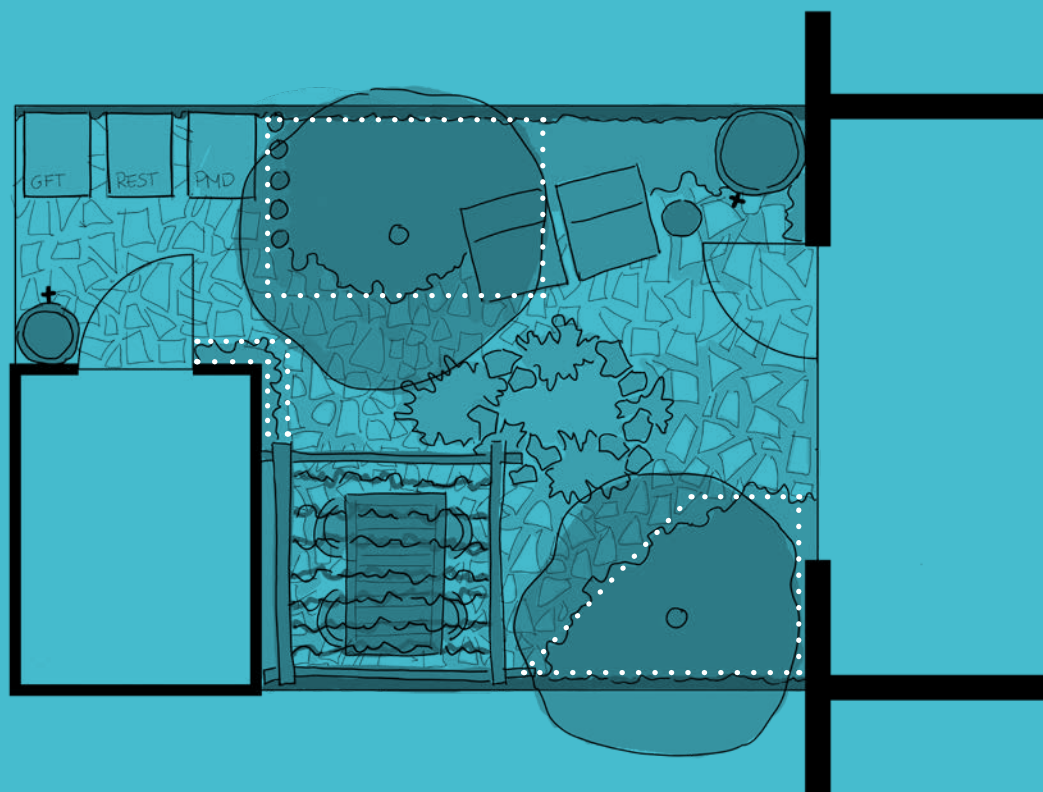
Planten in de kleine borders en onderbeplanting

- 7 Lievevrouwebedstro - *α Asperula odorata*
- 8 Bospinda (1 jarig)* - *α Amphicarpa bracteata*
- 9 Bosaardbei - *α Fragaria vesca*
- 10 Daslook** - *α Allium ursinum*
- 11 Kruizemunt - *α Mentha spicata*

* De zaden en pinda's van de bospinda kun je eten. Ook de wortels van de bospinda kun je koken en eten (wel even schillen).

** Het blad en de bloemetjes van de daslook zijn eetbaar. Ze hebben een milde knoflookachtige smaak.

Plaats in de tuin

7 mei - juni ↑ 20cm ✂ na de bloei ☀ 🌱 🍴 🍷

8 mei - juni ↑ 25cm 🌱 🍴 🍷

9 juni - juli ↑ 225cm ✂ na de pluk ☀ 🌱 🍴 🍷 🍷 🍷 🍷 🍷

10 juni - sep ↑ 4m 🌱 🍴 🍷

11 juni - juli ↑ 6m ✂ na de bloei in augustus 🍴 🍷

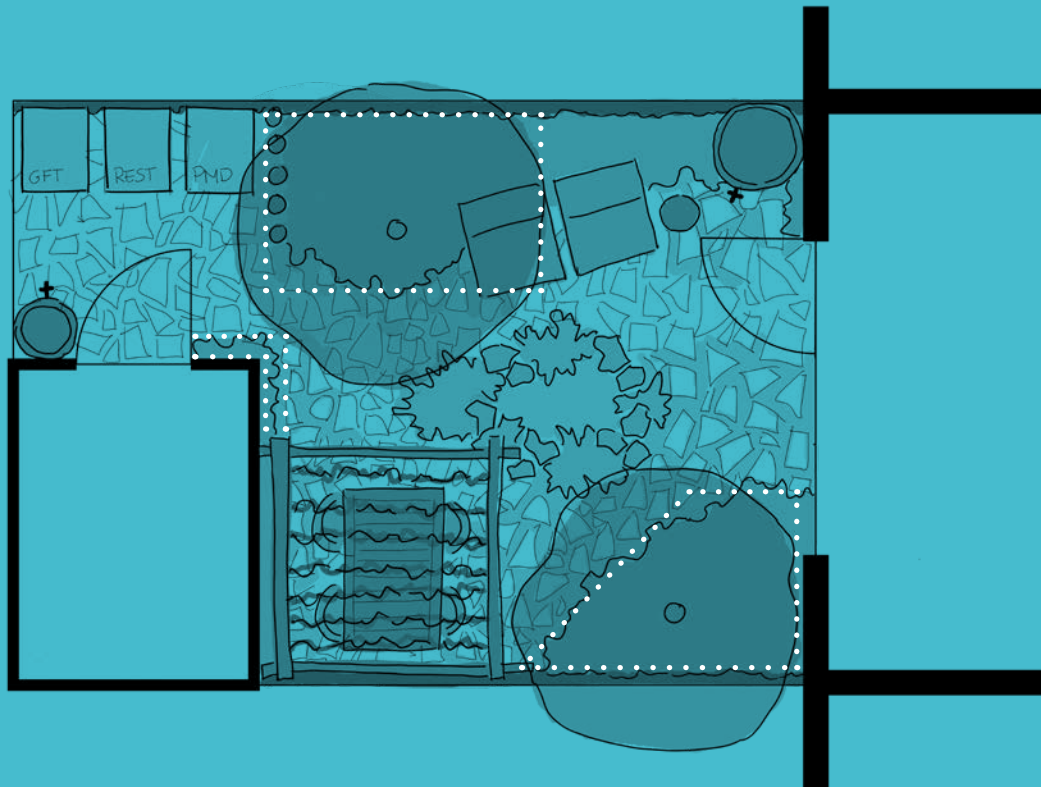
Planten in de grote borders

- 12 Rozemarijn - *α Rosmarinus officinalis*
- 13 Lavendel - *α Lavandula angustifolia*
- 14 Bieslook - *α Allium schoenoprasum*
- 15 Daglelie* - *α Hemerocallis*
- 16 Dropplant - *α Agastache*
- 17 Kardoen** - *α Cynara cardunculus*
- 18 Kluwenklokje - *α Campanula glomerata*

* De bloemen van de daglelie hebben een verfijnde, zoete smaak. Heel mooi om je gerecht feestelijk mee te decoreren.

** De stelen, bloemknoppen en bladnerf van de kardoen kun je eten. De smaak doet denken aan artiesjok en selderij. De vroege oogst heeft een heerlijke, frisse, zoete smaak.

Plaats in de tuin

12 april - juni ↑ 90cm ✂ na de bloei (mogelijk in midzomer)

13 juli - aug ↑ 80cm ✂ in het voorjaar en het najaar

14 juni - juli ↑ 30cm ✂ eetbare sprietten van maart tot oktober

16 juli - sep ↑ 100cm ✂ rond maart

15 juli - sep ↑ 60cm ✂ in de late zomer of vroege herfst

17 aug - sep ↑ 160cm ✂ in het groeiseizoen

18 juli - sep ↑ 80cm ✂ vroege voorjaar

Grote borders

- 19 Look zonder Look - *α Alliaria petiolata*
- 20 Rabarber - *α Rheum rhabarbarum*
- 21 Gewone Salie - *α Salvia Officinalis*
- 22 Smeerwortel* - *α Symphytum grandiflorum*
- 23 Venkel - *α Foeniculum vulgare*

* Het blad van de smeerwortel kun je verwerken in pesto's, soepen en salades. Ook staat de smeerwortel bekend om zijn geneeskrachtige werking bij wonden of huidaandoeningen. Het gekneusde blad kun je op de huid leggen.

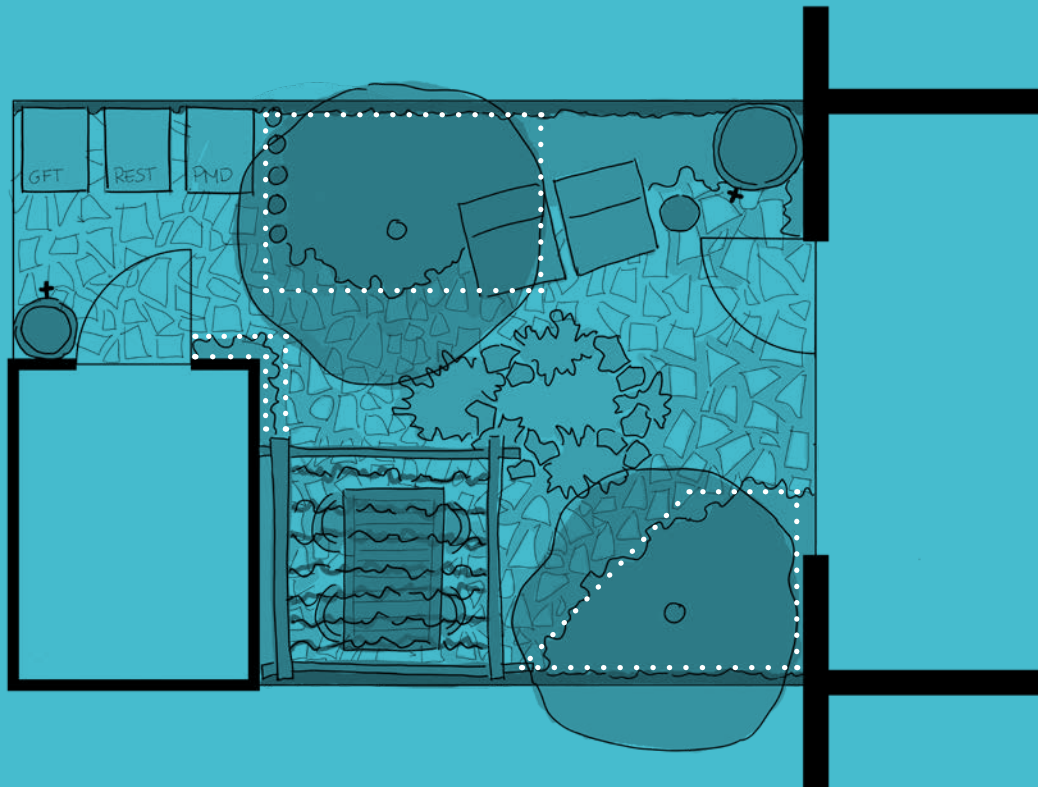

19 april - mei 100cm vroege zomer

20 1m om de 4/5 jaar of oogsten van apr-jun

Plaats in de tuin

21 juni - aug 60cm in het voorjaar en na de bloei jun-aug

22 april - mei 40cm in het voorjaar

23 juli - aug 125cm rond maart

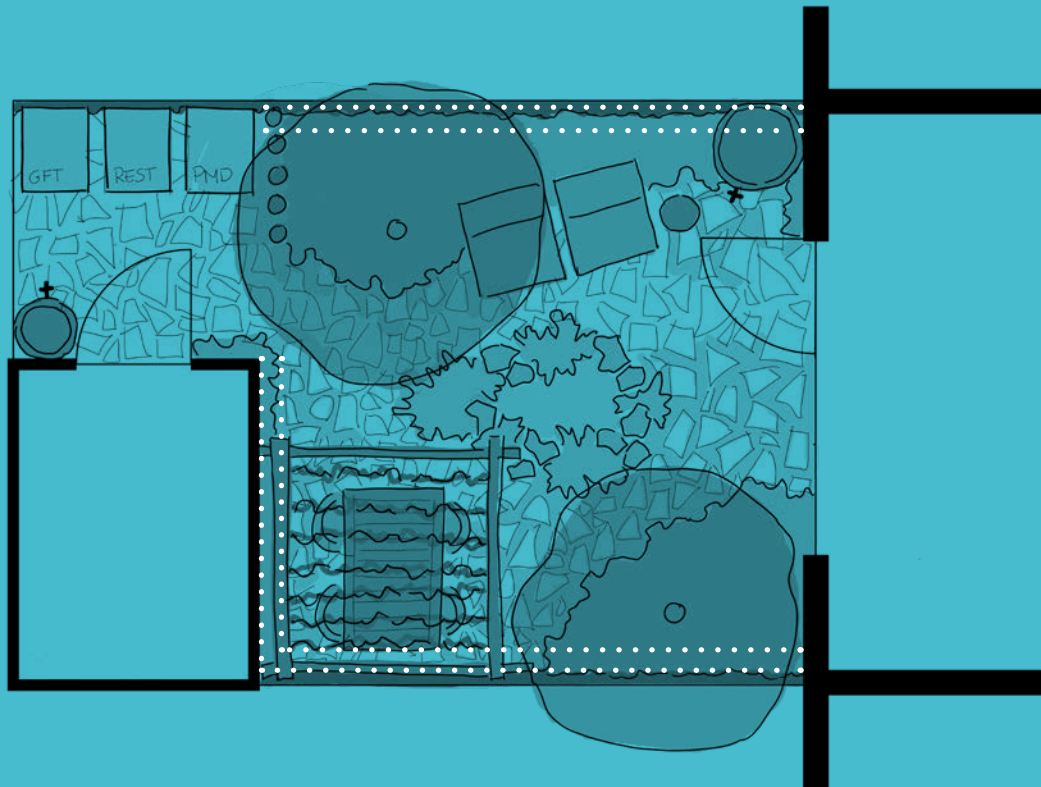
Klimplanten langs de tuinafscheiding

- 24 Framboos - *α. Rubus idaeus*
- 25 Aardbeien - *α. Fragaria x ananassa*
- 26 Braam* - *α. Rubus fruticosus 'Thornfree'*
- 27 Kiwi - *α. Actinidia deliciosa*
- 28 Druif - *α. Vitis vinifera*

* Maak heerlijke jam van de bramen van deze doornloze struik.

Plaats in de tuin

24 april - sep ↑ 1,75m ✂ late herfst of vroege voorjaar

25 mei - juni ↑ 25cm ✂ late herfst of vroege voorjaar

26 juni - juli ↑ 2,25m ✂ late herfst of vroege voorjaar

27 juni - sep ↑ 4m ✂ in het najaar en het voorjaar

28 juni - juli ↑ 6m ✂ half december tot half januari

Eetbare vruchten van bomen in deze tuin

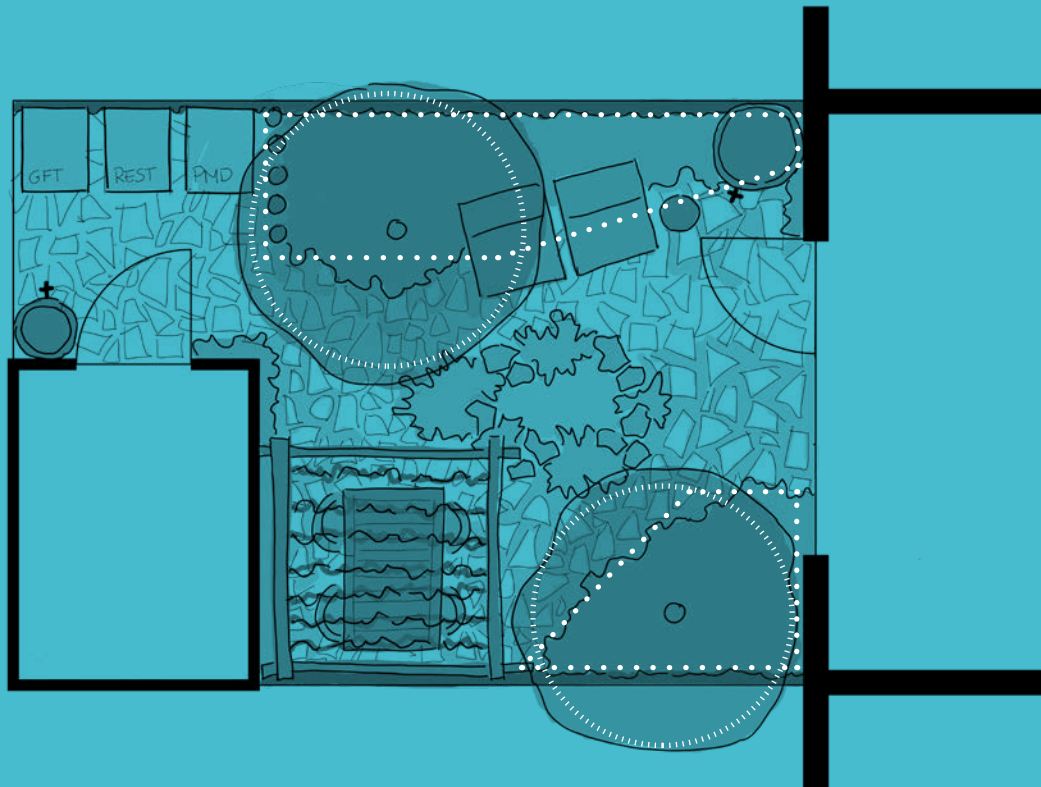
- 29 Peer - α *Pyrus communis*
- 30 Pruim - α *Prunus domestica*
- 31 Vijg - α *Ficus carica*
- 32 Appelboom - α *Malus domestica* 'elstar'

Struiken

- 33 Aalbes - α *Ribes rubrum*
- 34 Zwarte bes - α *Ribes nigrum*
- 35 Hibiscus* - α *Hibiscus syriacus*

* Met de bloemen van de hibiscus maak je heerlijke thee of limonade.

Plaats in de tuin

29 mrt - april ↑ 135cm ✂ tijdens de rust periode

30 mei - juni ↑ 3,5m ✂ in het voorjaar

31 april - juni ↑ 4,5m ✂ eind februari

32 april - mei ↑ 2,5m ✂ eind winter januari tot maart

33 april - mei ↑ 2m ✂ november

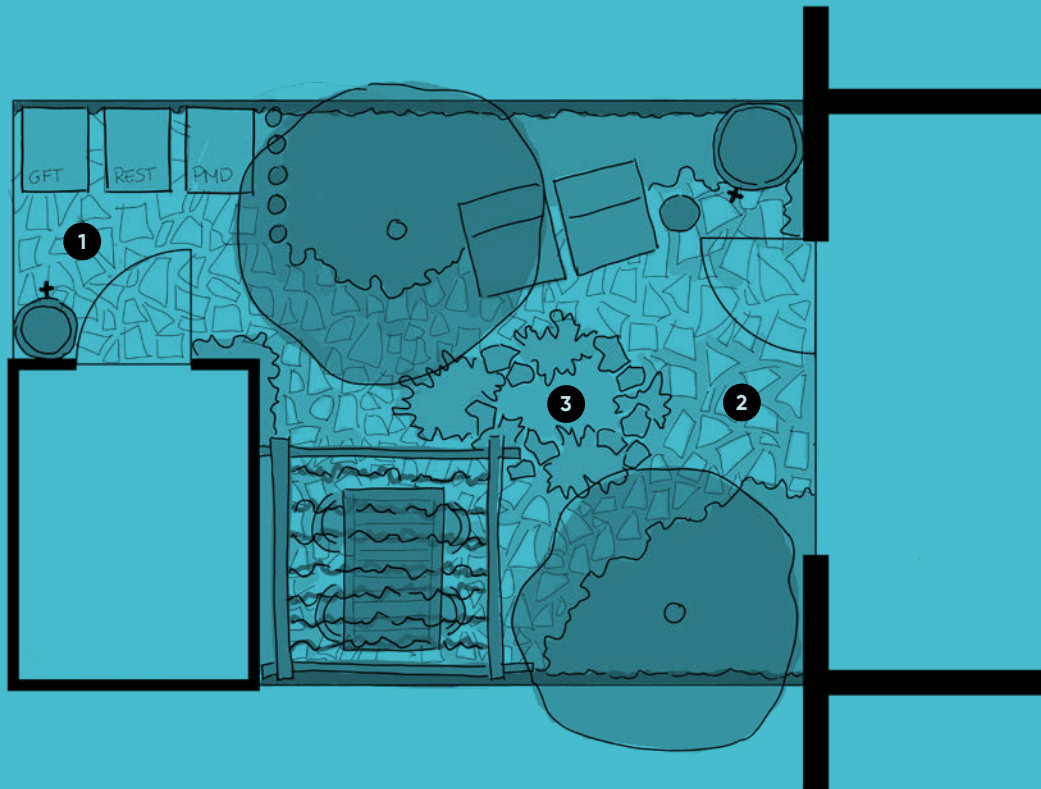
34 april - mei ↑ 175cm ✂ hele jaar door best rond juli-aug

35 aug - sep ↑ 180cm ✂ vroege voorjaar

Deze materialen maken jouw tuin écht af

Plaats in de tuin

1 Hergebruikte stenen met grind ertussen.

2 Hergebruikte stenen met gras en sedum ertussen.

2 Alternatief: Grasbetontegels met gras en sedum ertussen

3 Een vijver omringd met natuurstenen en waterplanten.

3 Alternatief: Een waterschaal met waterplanten trekt extra diertjes aan, zoals kikkers en libellen.

Nestkastjes

Nestkast koolmees

Dit nestkasje hang je aan een schutting of boom aan de noordzijde in je tuin. Liefst op een hoogte van ongeveer 2 meter. Hang je meerdere nestkastjes op? Hang ze dan niet te dicht bij elkaar.

Binnenmaat: B14cm x H27cm x D12 cm
Opening: 3,2 cm

Nestkast huismus

Dit huisje hang je op ongeveer 3 meter hoogte aan de noordzijde van je tuin. Zorg dat het huisje dicht bij struiken hangt, zodat de mus zich kan verschuilen en er eten kan vinden.

Binnenmaat: B33,5 x H24,5cm x D12cm
Opening: 3,4 cm

Nestkast merel & roodborst

Hang dit nestkastje onder een afdak of tegen een boom op ongeveer 2 meter hoogte.

Binnenmaat: B33,5 cm x H24,5 cm x D 23 cm
Opening: Half open

Nestkast spreeuw

Dit huisje hang je op ongeveer 2 – 5 meter hoogte tegen een boom en vlakbij struiken voor beschutting en voedsel. Plaats er liefst meerdere bij elkaar.

Binnenmaat: B32cm x H33,5cm x D25 cm
Opening: 4,5 cm

Nestkom huiszwaluw

Deze kom hang je aan de noordzijde van je tuin onder een gevel (bij voorkeur witte overstek). Zorg dat er binnen 2 meter geen obstakels van het huisje zijn. Dan kan de zwaluw makkelijk aanvliegen. De zwaluw vindt het fijn als de kom binnen 4,5 meter van insectenrijk gras hangt voor voedsel.

6 Een insectenhotel in schutting.

7 Robinapalen zorgen voor een natuurlijke afscheiding met kliko's.

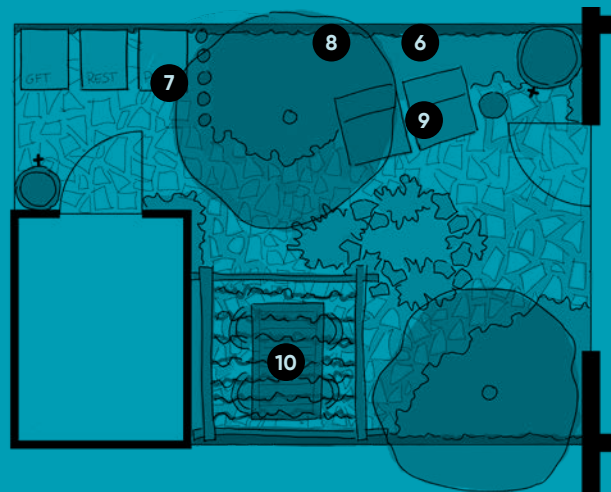
8 Met een voedertafel in de schutting voer je de vogels.

10 In de schaduw zitten onder een natuurlijke, houten pergola met groene begroeiing of natuurlijke materialen in het dak met eronder een eettafel.

9 Natuurlijke, houten loungestoelen die passen bij een groene tuin.

Je tuin aanleggen: Begin met een plan!

1

De tuin bij oplevering

- Alwel levert de tuinen op met een terras aansluitend aan de achtergevel en een looppad naar de schuur. We gebruiken hiervoor standaard stoeptegels van 30x30 cm. Onder deze stoeptegels ligt geel zand.
- Alwel zorgt voor een groene afscheiding met poort, grenzend aan het achterpad/ openbaar gebied.

Tijd voor voorbereidende werkzaamheden

- Breng 15 cm geel zand op de plek waar de bestrating komt.
- Maak de grond waar de beplanting of het gazon komt tot 50 cm diep goed los. Zorg dat de bovenste laag van 20 tot 30 cm voedzame grond is. Bemeste tuinaarde bijvoorbeeld.

€

Reken op ongeveer € 880 aan kosten.

Maak een indeling voor je tuin

- Een goede afmeting voor je terras is minimaal 3 bij 5 meter. Dan past je tuinset goed op je terras en heb je ook nog voldoende loopruimte. Wil je nog meer zitplekjes creëren? Houd rekening met zon en schaduw.
- Denk ook na waar je je containers wilt plaatsen. Met een groene tuinafscheiding houd je ze mooi uit het zicht. Zorg voor voldoende ruimte, ook om je containers uit hun plekje te kunnen rijden.

Nu kun je de tuinafscheiding plaatsen

De tuinafscheiding is de scheiding tussen jouw tuin en die van de buren en de afscheiding met het achterpad en openbaar gebied. Alwel zorgt voor de tuinafscheidingen. De kosten voor de tuinafscheidingen zijn voor rekening van Alwel.

Je kunt de bestrating (laten) leggen

€

Afhankelijk van de keuze die je hiervoor maakt ben je tussen de € 50,- en € 100,- per m2 kwijt. Denk aan opsluitband; de stenen randjes langs het terras en de paden als begrenzing van de bestrating.

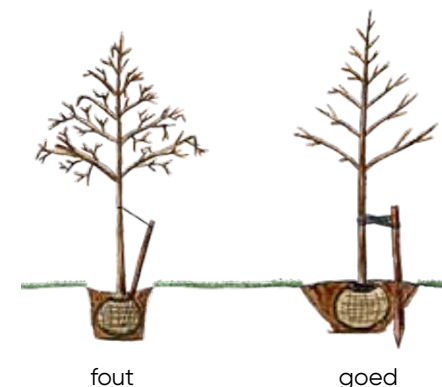
Een boompje opzetten

Geen tuin zonder boom. Een boom geeft sfeer en is een plaats voor vogels en insecten.

- Graaf een kuil die net iets dieper is dan de kluit van de boom. Maar plaats de boom niet te diep.
- Zet een boompaal aan de westkant van de boom. Zorg dat de paal recht staat.
- Strooi flink wat aanplantgrond rondom de kluit.
- Geef de boom het eerste jaar regelmatig water.

€

De stamdikte van de boom bepaalt de prijs van de boom. Hoe dikker de stam, hoe ouder de boom, hoe duurder. Reken op € 100,- voor de aanschaf van een boom.

Een strakke grasmat leggen

- Maak de grond waar het gazon komt tot 50 cm diep goed los. Zorg dat de bovenste laag van 20 tot 30 cm voedzame grond is. Bemeste tuinaarde bijvoorbeeld.
- Egaliseer de grond.
- Rol of loop de grond aan.
- Hark de grond los en egaliseer.
- Je kunt nu het graszaad uitstrooien.
- Rol de grond aan of druk de grond aan met een plank.
- Geef het aangeplante gazon elke dag water.

€

De kosten voor een kilo graszaad zijn € 25,-.

Tijd om de bloemetjes buiten te zetten

Je kunt nu de planten in de tuin planten.

- Maak eerst een verdeling in de tuin. Houd daarbij rekening met zon en schaduw.
- Zet hoge planten achter in de border en lage planten voor in de border.

€

De kosten voor beplanting zijn ongeveer € 15 tot € 25 euro met m2, afhankelijk van de planten die je kiest. In totaal kom je voor heel de tuin uit op € 300 tot € 500 euro.

In het tuincentrum en de plantenkwekerij staat altijd duidelijk aangegeven welke planten van zon houden en welke niet. Hoe groot de planten worden en of ze wintergroen zijn.

Tips en trucs voor leuke, betaalbare tuinrichting

Een mooie en groene tuin is leuk, geeft verkoeling, kan je van lekker groente of fruit voorzien en is een plek waar je gezellig samen met familie en vrienden kunt zijn. Een nieuw huis en dan ook nog een nieuwe tuin. Dat kost flink wat geld. Toch kun je met een kleiner budget een hele mooie tuin maken. Deze tips en trucs helpen je op weg!

Zelf stekjes maken

Van veel plantjes kun je eenvoudig stekjes maken. Knip bijvoorbeeld een aantal takjes van een hедера plant of van een vijg, zet ze in een jampotje met een laagje water. Een aantal weken wachten, wortels laten groeien en voilà, je hebt een of meerdere nieuwe plantjes die zo de tuin in kunnen. Deze stekjes kun je ook weer ruilen met je burens.

Kijk voor meer tips op:

www.buitenlevengevoel.nl/planten-stekken/

Maak van restjes groen of fruit nieuwe groente of fruit

Wist je dat je van de restjes van verschillende groenten of fruit nieuwe groenten of fruit kan maken? Heel eenvoudig. Zet de onderkant (daar waar de worteltjes aan zitten) van een bleekselderij, paksoi of knoflook in een potje met aarde. Geef zo nu en dan water en na een tijdje heb je weer een nieuwe! Vergeet de planten niet een beetje in het zonnetje te zetten, dan groeien ze beter. En van pitten van een citroen, komkommer, avocado, paprika, tomaat, courgette of pompoen kun je ook eenvoudig nieuwe plantjes maken.

Kijk voor meer informatie op:

seasons.nl

(zoek op planten kweken uit zaden)

etenuitdeeeigenvolkstuin.nl

(tuinieren > zaden en oogsten bewaren)

Gratis of tweedehands materialen

Op internet vind je veel materialen die je gratis af kunt halen. Bijvoorbeeld restpartijen van trottoir-tegels, betonstraatstenen of een grasmatten. Op marktplaats.nl, maar ook op andere platforms kun je de mooiste materialen vinden. Wil je graag in de buurt bij een lokale ondernemer materialen halen? In Rijsbergen zit Snellen, een bedrijf met een grote opslag met tweedehands materialen. Je vindt ze op de Hellegatweg 7a, 4891 ST Rijsbergen.

Je vindt ze ook op internet:

www.tweedehandsmaterialen.nl

Maak zelf een verhoogde plantenborder

Zo'n verhoogde plantenborder geeft je tuin een speelse uitstraling en zorgt voor leuke zitrandjes. En je hoeft minder te bukken om bij je plantjes te komen. Stapel bijvoorbeeld gebroken stoeptegels op tot een muurtje of gebruik oude steigerplanken om een verhoogde rand te maken. Je kunt ook denken aan palletraden. Dit zijn vier planken die al aan elkaar gekoppeld zijn met een scharnier. Deze palletranden hoeft je alleen uit te klappen en te stapelen om een leuke plantenbak te maken. Gebruik je hout? Vergeet dan niet de binnenkant van het hout te beschermen tegen water, zodat het zo lang mogelijk goed blijft.

Beter een goede buur dan een verre vriend

Een mooie tuin kun je aan laten leggen, maar dat is erg duur. Leuker en veel goedkoper is om rond te vragen wie je wilt helpen met de aanleg van een deel van de tuin. En vraag eens rond wie (tuin)gereedschap heeft dat je kan lenen. Hierdoor leer je je burens nog beter kennen en bouw je met elkaar aan een mooie wijk!

Leg je een geveltuin aan? Dan is subsidie mogelijk

Dit is de subsidie Klimaatbestendig Roosendaal Natuurstad. Tot 31 december 2026 kun je deze subsidie via roosendaal.nl aanvragen. Je krijgt dan een tegemoetkoming in de kosten. Heb je vragen? Mail ze dan naar roosendaal@klimaatsteun.nl.

Boordevol inspiratie op de socials

Op Pinterest en YouTube vind je heel veel ideeën voor DIY-projectjes (dingen om zelf te maken). Zoek maar eens op 'DIY tuin' en een hele lijst aan leuke ideeën stroomt je scherm binnen.

Op YouTube kun je bijvoorbeeld ook kijken op het kanaal Tuinmanieren. Op dit kanaal leert hovenier en tuinontwerper Jurgen Smit je hoe jij je planten verzorgt, plant en snoeit.

urban
-synergy

